

Mörköintervjuer 2005-2006

Intervjuperson(er):

Namn:

Sven-Erik Paulsson

Gård, torp etc (kanske flera):

Lövågen

Födelsedata/ålder:

23/1 1926

Nuvarande adress, telefon:

Grönbrücke, Mörkö, 153 93 Hölö 551 58034

Intervjun: 10 april 2005

Intervjuare:

Agneta Uddling, Bo Öberg

Antal band, anteckningar etc, märkning:

1 band 1 1/2 sida

Bilder?

Ev gjorda sammanfattningar eller utskrifter

Sammanfattning, lista på sista brukare på torpen,
Utskrift av intervjun

Kvar att göra:

Nummer i denna pärm: 8

**Sven-Erik Paulsson, Lövhagen, berättar för Agneta Uddling och Bo Öberg
den 10 april 2005.**

/Sidan 1)

Agneta: När kom din släkt till Lövhagen först?

Sven-Erik: Slutet på sjuttonhundratalet.

Agneta: Var kom dom ifrån, vet du det?

Sven-Erik: Ja, min mors, det var på min mors sida det har gått i släkten. Mina farföräldrar kom från Småland, från Fågelvik.

Bo: Slutet av sjuttonhundratalet, det är länge det för att vara ...

Sven-Erik: Ett par hundra år.

Agneta: Det är väl Mörkö's äldsta ...

Bo: Som har gått i ...

Sven-Erik: Jaa, Rosholmen har säkert lika länge, kanske ändå längre, jag vet inte, på Inga-Lills mors sida.

Agneta: Hur länge ... sen så brukades det då som arrende då.

Sven-Erik: Ja, det gjorde det.

Agneta: När tog det slut?

Sven-Erik: Arrende, här? Ja ... femtionio var det auktion. Min far dog femtioåtta.

Agneta: Jaha, så du tog aldrig över?

Sven-Erik: Nej, jag bara hade det till året därpå. Och Rosholmen var inte så mycket längre det heller.

Agneta: Nej, det var det där taget dom la ihop ...

Sven-Erik: La ihop och la ner och satte skog.

Agneta: Hur många djur och så där hade ni då, då?

Sven-Erik: Ja, sex, sju, åtta nån gång, kor så där, ett par hästar ... traktor sista tio årena.

Bo: Var hade ni åkrarna, var det inåt här ... skogen?

Sven-Erik: Ja, det var här uppåt skogen och sen norrut här, där det är ungskog ända ut till vägen, där var det.

Bo: Jag har en lista som Alfons¹ har gjort här på gårdar. Han har ju skrivit litegrann, men inte när vilka gårdar las ner och sånt, som vi gärna vill veta.

Sven-Erik: Jaha, vi får titta.

/Långt slammer med kaffekoppar/

Bo: Hur var det med Kallas och Nytorp?

Sven-Erik: Ja, Kallasvik det las ner 1942.

¹ Alfons Davidsson, se bilaga.

Bo: Jaha, det kom du ihåg precis.

Sven-Erik: Och Nytorp, det var, nu ska vi se på det, det var -62. Ja, Baggtorp ...

Bo: Vilka var sista brukarna där då?

Sven-Erik: Han hette Ellert Karlsson.

Bo: Vid Nytorp?

Sven-Erik: Nej, Baggtorp. Nytorp, det var Herman Karlsson. Och Rosholmen det var Gösta Johansson. Och Baggstugan, det var väl ... det var ju tre ställen, men den sista den las väl ner, den som är längst opp, ja, 1950 tror jag.

Bo: Det kan väl inte ha varit så mycket mark till dom?

Sven-Erik: Nej, det var väldigt ... dom hade väl en ko kanske då möjligen. Och han hette Henry Karlsson, hette han. Och Uggeltorp, ja, det var i början på ... nu måste jag räkna ... han hette Åman i alla fall, den som var sist. Ja, Hugo Karlsson, han flyttade därifrån -38 och sen gick det väl i tio år till, -48 skulle det kunna vara. Och Lavreten, det, det är ju två år sen nu i maj, det, som Karin² skickade sina kor. Och Söräng, sista, det var Gösta Lundgren, hade det. Ja ... kunde han vara där till, ja, -45 kanske ungefär. Och Mossen, det vet väl du.

Agneta: Då måste jag räkna baklänges ... tio, tolv, tjugotvå ... jag vet inte när arrendet gick ut, dom bodde ju kvar³.

Sven-Erik: Ja, det gjorde dom förstås. Dom bodde kvar en del år.

Agneta: Det var ungefär tjugotvå år sen dom flyttade upp till ... måste det vara som dom flyttade upp till Grönbrink.

Sven-Erik: Ja, just det, ja. Och Nybygget, det var Martin det, som var den sista brukaren vid Nybygget.

Bo: Martin? Karlsson det också?

Sven-Erik: Ja, far till Karl-Erik som bor i Soläng. Och Lisstorp, det har jag ingen aning om, det har varit borta länge, länge. Och Långdalen, Långdal, det var väl ... det var 1945. Och Smedstorp, det var ju Lindströmarna det. Som lantbruk, det var väl i början på sextiotalet.

Agneta: Så pass nyligen, det är ju inte så längesen.

Sven-Erik: Ja, Helge /?/ bodde ju kvar länge, och gubben med. Ja, Mosstugan vet jag inte när det ... det var ju Karl-David som hade det. Han jobbade ju på Oaxen, men hur länge han hade några djur, det törs jag inte säga. Och inte Båtsmansmossen heller, Råbergens.

Bo: Nej, dom hade väl ingen ... när morfar bodde där hade dom väl inget jordbruk vad jag vet.

Sven-Erik: Nej, din morfar, nej det var borta tidigare. Där bodde ju han Kalle, Kalle i Råberget, han hade väl inga djur heller, åtminstone inte på ... Ulriksdal, det var ju Scherp som var den sista, ja han dog -56, Scherpsgubben. Om dom hade djur fram till dess ja, det kan tänkas. Och Lötstugan, det var nog tidigare ändå det, där bodde ju Augusta. Men när dom slutade med djur, det vet jag inte. Och Löten, dom har ju djur ännu. Och Åtorp, dom har inte haft några djur i min tid.

Bo: Nej, det var väl mera fattigstuga, den är inte understruken heller, va. Så den har inte haft något.

² Karin Nilsson.

³ Ivar och Helga Eriksson arrenderade Mossen 1931 – 1971.

Sven-Erik: Långt tillbaks har det nog varit det, men det har aldrig varit ... kanske något båtsmanstorp, jag vet inte.

Bo: Jag tror det har varit fattigstuga.

Sven-Erik: Det kan hända det med. Det var två gubbar som bodde där, August och Kalle, på trettio- och fyrtiotalet. Sista åren var det bara Kalle. August han började på att bli dålig så han gick och höll på och dränkte sig i ett dike. Ja, han gick dåligt, vet du, och han kom nerifrån Löten och var på väg hem. Och det var på våren i snösmältningen. Och det var ju ... vet inte om det kunde ha varit någon lite is på dikena med, men han kom bredvid vid vägen, vet du, och damp ner i diket, och där vart han liggande tills det åkte nån förbi och drog opp en. Och sen kom han till ålderdomshemmet, han var inte kvar där länge. Och så har vi Lugnet, det las ner 1931, lantbruket. Och Dalbrink 1946. Skogvaktare Andersson, ser du, han hade kor, ett par kor, ja det hade han. Stenhälla, det var nog ... -55.

Bo: Vem var det?

Sven-Erik: Han hette Karlsson.

Agneta: Alla hette Karlsson!

Sven-Erik: Ja, det var mycket Karlsson här ute vet du! Henrik Karlsson hette han. Och Norräng, siste bonden där, det var ju ... Ja, vad hette han ...

Agneta: Hon hette ju Alfhild.

Sven-Erik: Ja, det var han, Gösta Eriksson. Han kom dit -61; -71, -81 las det ner då. Och Brink, 1960. Och Bråten ...

Bo: Och det var Hilmer ...

Sven-Erik: 1941.

Bo: Vad hette han?

Sven-Erik: Han hette Alm, den siste bonden, Reinhold Alm. Och så var det Källstugan, 1934.

Bo: Och vilka var det?

Sven-Erik: Han hette Einar Pettersson. Och Bobacken ... 1961, Karl Larsson. Och Ängsstugan ...

Bo: Är det Sonjas pappa?

Sven-Erik: Ja. Och Ängsstugan ... 1946. Han hette Roland Larsson. Han var bror med Kalle i Bobacken. Och Borg, det var 1945, och vad dom hette, det vet du⁴.

Bo: Ja, det vet jag.

Sven-Erik: Jaha ... Alkärret, ja, han slutade väl ... han bodde kvar till 1954.

Agneta: Var det han som var slaktare?

Sven-Erik: Ja, Bondesson, Erik Bondesson. Han hade väl inte kor, kor slutade han med -46, sen bodde han bara där.

Bo: Det kan inte ha varit mycket mark det där?

Sven-Erik: Nej, han hade en ko, kanske två nån gång ibland. Och Tokvik, det las ner 1931. Han hette Kumlin, Harald Kumlin. Och Anklora, det var 1962, han hette Leonard Törnström.

⁴ Verner Pihlblad.

Agneta: Från Fifång?

Sven-Erik: Ja, han kom från Fifång, han var nerifrån Bälunge från början. Och Svalhagen, det vet jag inte, han Sandell var den sista bofasta, åretruntboende, men han hade aldrig några djur.

Bo: Men Svalhagen har väl varit borta länge?

Sven-Erik: Han kom dit, dit kom han ... ja, han kom dit 1925 för han hade Anklora förut. Lundgren hade Anklora före, eller efter honom, till Törnström kom. Jaha, ja, det där norra Svalhagen, där har det inte funnits något hus som jag kommer ihåg, jag tror inte min mor kom ihåg heller, det är längesen det fanns. Och Ekö, det är inte nerlagt än. Och Sandholmen, det måste ha varit, ja, kanske -22 eller nånting - i början på tjugotalet i alla fall. Och Hornö, det las ner 1935.

Bo: Så -25, då är det Lord?

Sven-Erik: Nej, han hette Emil Pettersson.

Bo: Men han kom dit -25?

Sven-Erik: Ja, han kom dit efter Eide.

Bo: Eide?

Sven-Erik: Ja, Erik Eide, som var far till henne som hette Lord, Gerda. Gerda Eide, men hon var gift Lord och bodde i Mölnbo.

Bo: Astrid var ju pappas faster.

Sven-Erik: Vadå?

Bo: Astrid Pettersson, dom kom ju dit -25. Det var hennes far.

Sven-Erik: -25 ja, till -35.

Bo: Men dom hade inte något ... dom brukade inte det nånting, eller?

Sven-Erik: Vilka då menar du?

Bo: Pettersson.

Sven-Erik: Jo, dom hade stället till -35.

Bo: Men då ska det vara -35.

Sven-Erik: Ja, och han hette Emil och hon hette Astrid och så hade dom en dotter som hette Ingrid.

Agneta: Sandholmen, vad hette dom?

Sven-Erik: Hon hette Britta. Jag kommer inte ihåg vad hon hette mer. Men Gerda Eide, när dom kom till Hornö, då fanns dom där. Men det var nog bara kanske några år. Ja, för dom kom dit 1905.

Bo: Mmm, men hon var väl rättså gammal då, kan jag tänka mig.

Sven-Erik: Gerda?

Bo: Nej, Britta.

Sven-Erik: Ja, Britta, det var hon, jag vet inte vart hon ... om hon dog eller ... hon fanns inte kvar 1925 i alla fall, det talade han, Harald i Fridhem, om.

Agneta: Ja, ja.

Sven-Erik: Den känner du igen. Nej, för han var dräng hos Viktor som hade Ekö då. Han var där mellan -25 och -30, men hon var borta redan då -25.

Agneta: de Mander då, när slutade han?

Sven-Erik: Ja, du, han dog väl 1970, måste det ha varit, Långö. Han satt vid köksbordet och var död när dom kom dit en dag. Han bodde där från 1928. 42 år då.

Bo: Morsan berättade att dom åkte dit på skolresa.

Sven-Erik: Vilka då?

Bo: I Lötens skola.

Sven-Erik: Jaså, till Långö?

Bo: Ja, till Långö och hälsade på Torsten de Mander.

Sven-Erik: Ingrid?

Bo: Ja, då måste han ju precis ha flyttat dit då.

Sven-Erik: Ja, det hade han väl gjort om det var de Mander som var där.

Bo: Ja, hon är född -17. -27, -28, hon var bara elva år då när han kom dit, så det var nog han.

Agneta: Det var mycket bra årtal där.

Sven-Erik: Och Kättsö, det var, det hörde ju till, brukades ju ... Harbur brukade ju det, och gör väl än idag kanske, det lilla som är.

Bo: Ja, det är inte understruket, så det ... om det var dom som brukades under 1925.

Sven-Erik: Ja, det var en släkt där som hette Blondell, som hade det i massor med år, men nu vet jag inte vilka som bor där, om det är nån som har nån anknytning till dom. Och Fridhem, det måste ha lagts ner 1922 eller nånting, som lantbruk det var ju bara litegrann. Dom hade väl ett par kor kanske. Och Eriksö, ja ... -61, det var Kylestorp, Ragnar från Gullberga⁵.

Agneta: Dom som bor där nu, dom hade ju också arrende.

Sven-Erik: Ja, men inte något riktigt lantbruk direkt, dom hade ju betet, eller köttdjur, det är likadant med Gullberga också. Men jag tror dom har nog inga nu längre, det heller.

Agneta: Jo, dom har några stycken, men dom har ju köpt ut det där nu.

Sven-Erik: Ja, det kan hända. Ett tag hade han djur gick här nere på sommarn.

Agneta: Ja, jag kommer ihåg det, dom gick ju ut på vägen ibland.

Sven-Erik: Jo just. Och Harbur, det är igång fortfarande. Och Grindstugan...

Bo: Gullberga?

Sven-Erik: Ja, siste riktiga bonden där, det var väl Thore i Prästgård⁶ det. Sen dom andra, dom hade ju också köttdjur.

Agneta: Mmm, Bengtssons ja.

Sven-Erik: Ja, men dom hade ju inte så mycket mark till det heller, för marken den har ju Harbur det mesta tagit, dom hade lite grann bara, dom där två, Gullberga... Jaha ...

Agneta: Klubben?

⁵ Ragnar Eriksson tog sig namnet Kylestorp.

⁶ Thore Ericsson efterträddes 1963 av Lennart Törnkvist.

Sven-Erik: Klubben har vi inte sagt, nej, det har vi inte gjort. Han slutade 1964, Nils Karlsson hette han. Grindstugan det vet jag inte, det var inga som hade djur när jag gick i skolan. Det bodde en, ett äldre par där, som hette Eriksson. Och ... det var väl Erik Gustavssons fru, kommer du ihåg, hon var dotter till dom i Grindstugan. Jo, hon hade en dotter som hette Inga-Britta, kommer du ihåg henne då?

Agneta: Nej.

Sven-Erik: Nej, men hon gick i skolan vid Löten, hon bodde hos morfar och mormor när hon gick i skolan, hon gick därnere.

Agneta: Jaha.

Sven-Erik: Jag vet inte, den flickan hade hon innan hon gifte sig med Erik. Hon var väl som liten då först vid Grindstugan och så vart hon kvar där när hon gifte sig med Erik, på så vis. Ja, och Nyängsstugan, hördu där ...

Bo: Ja, det vet jag vem som var den siste på den.

Sven-Erik: Ja, Törnros.

Bo: Nyängsstugan, nej. Nej, nej, det var min mormors mormor och mormors morfar.

Sven-Erik: Ja, vad hette dom?

Bo: Dom hette, nej, nej ...

Sven-Erik: Nåt på Törn?

Bo: Nej, det ... morfars mor hette Törnros.

Sven-Erik: Jaja.

Bo: Nej, det var ju de Mander, men dom hette ju Olsson.

Sven-Erik: Jaså, hette dom det. Vad sa du, hette din morfars ...

Bo: Morfars mor hette Törnros.

Sven-Erik: Jaså, dom hette Törnros. Hade dom haft Ängsstugan tidigare då?

Bo: Nej, nej, dom bodde i Torsåker.

Sven-Erik: Jaha, dom kom därifrån. Jaha, din morfar ja. Men din mormor?

Bo: Mormor, dom är de Mandersläkt.

Sven-Erik: de Mandersläkt.

Bo: Mmm, så då är mormors mormor ... flyttade till Lugnet och sen så bodde ju dom vid Grindstugan.

Sven-Erik: Jaha, ja. Bodde de Mander vid Grindstugan?

Bo: Ja, dom ... dottern flyttade ju in då i Grindstugan.

Sven-Erik: Ja, de Mander vid Lugnet, den var släkt med han Torsten?

Bo: Jadå, min mormors mormor var den sista, den första de Mander

Sven-Erik: Ja, för han, Torstens far, hade ett ställe som hette Backen på Lisön. Och det var en bror till honom som ... nej, det var nog längre tillbaks ändå, för det var ... vad hette han nu, gubben som ... målarn Kjell häruppe vid Egelsvik, Elsalund.

Agneta: Ja, ja.

Sven-Erik: Hans svärfar hette de Mander, August de Mander. Och han var bror med honom på Lisön, Torstens far, så var det. Så det måste vara far till dom två som hade Lugnet då tidigare, som var bonde där liksom. Men vad han hette i förnamn, det vet jag inte. Sen är det ju de Mandrar oppe i Wrå i Hölö också. Men det ... det var väl på kvinnliga sidan det, för Allan han tog sig, han hette inte de Mander, han tog sig det namnet senare. Så det var hans mor som var från de Mandersläktet. Frun var från Nygård i Sund.

Bo: Anne-Marie var det. Hennes morfar var ju Sandell i Svalhagen.

Sven-Erik: Ja, det stämmer. Jaha, ja, Vilhelmsdal det vet jag inte när dom slutade heller, det var väl föräldrar till Scherps fru, tror jag. Edit hette hon. Och Skogstorp, ja du, hur länge han hade djur, det vet jag inte, morfar till ...

Agneta: Oskar, hette han väl?

Sven-Erik: Han var väl morfar till honom grabben som bodde där, Gertruds son. Och Fagerslund och Fagersvik, det vet jag inte när dom slutade. Sandvik, det var, där bodde en familj som hette Kjellgren. Men - han var skeppare på nån båt, skärgårdsbåt, som gick mellan Torön och Södertälje-Stockholm. Och sen hade dom en son som var författare.

Agneta: Det var Josef det.

Sven-Erik: Josef Kjellgren. Han dog nog -48, han var bara 41 år, nej, han fick lungtuberkulos tror jag, han vart inte gammal. Och Fagersvik, där bodde han Asklund⁷ tidigare.

Agneta: Han var ju ingen bonde!

Sven-Erik: Han var ingen bonde, o nej! Inte alls! Han flyttade till Bokö sen, där bodde han i många år. Ja, Pålsundet, det var Stures föräldrar det⁸. Och Suss, det var Melin.

Agneta: Just det, Seveds ...

Sven-Erik: Seveds föräldrar, ja. Ja, det var väl ingen bonde efter dom, jag tror inte det. Det var Hammarlund som var dit sen. Så han flyttade till Axvik, Melin, och dit flyttade han -43. Och slutade där nog -43, vid Suss. Det hette Turesbo egentligen, men man sa jämt Suss, jag vet inte varför.

Bo: Ja, Seved är så sur på det, han tyckte det lät mycket finare med Turesbo.

Sven-Erik: Jo, han gick i skolan vid Löten, och sen hans syster, hon var lika gammal som jag, Viola, gick också i Löten. Och Nygård, det brukas än idag det. Och Vretstugan, ja, dom måste ha slutat på fyrtiotalet.

Agneta: Ester och August⁹. Ja, det borde jag veta ...

Sven-Erik: Ja, just, just. Nora kvarn, dom hade väl inget lantbruk. Ja, då är det väl inte så mycket mer.

Agneta: Det var väl bra mycket, det.

Sven-Erik: Vad har du för papper där?

Agneta: Samma.

Bo: Nej, det är väl ett annat år. Som brukades 1925 är det här.

Agneta: Just det, ett annat år, ja, senare det där.

⁷ Författaren Erik Asklund.

⁸ Sture Hellstrands föräldrar hette Ingeborg och Elis Karlsson.

⁹ Ester och August Johansson.

Bo: Ja, -25. Vretstugan brukades då.

Sven-Erik: Norräng och Bråten och Källstugan och Ängsstugan, Borg och Anklora. Nu är det prästgårdspojkarnas alltihop. Ja, det är en hundra tunnland. Ängen nere, Hornsäng.

Agneta: Ja, det var ett annat år. Ska vi ta oss tillbaka till Lövhagen då. Jag tycker det vore roligt om du berättade lite om fisket.

Sven-Erik: Fisket? Ja, det är inte så mycket att berätta kanske. Det var ju ett fiskarställe, det var ju alla dom här utmed kanten.

Agneta: Ja, ifrån Uggeltorp ...

Sven-Erik: Ja, och ner, det var ju bara småställen. Fiske, det var väl halva inkomsten, kanske mer många gånger. Men - på sommarn då var det inte mycket fiske, men sen när det var färdigt med skörden och det, då var det att sätta skötar efter strömming. Det höll vi på med till det vart is, då drog vi strömmingsnot under isen. Så länge den vart kvar. Sen vart det skötar igen och sen vart det sommarjobb.

Agneta: Ni sålde fisken då?

Sven-Erik: Ja, den gick till Trosa förr i världen, dom hade ju ... fiskeriföreningen hade ett upplag där. En gubbe som skötte alltihop, han hette Engström, Enar.

Bo: Det var bara strömming?

Sven-Erik: Ja, det var väl lite annat med, men det var mest strömming, det var det. Och när vi höll på med det, då hade vi inte tid med nåt annat fiske.

Agneta: Du låg ute också längre söderut med ... har du berättat.

Sven-Erik: Jaa, Erik Pettersson, Ragne kommer du ihåg, hans far, dom var vid Kumla i tio år, tror jag det var, dom bodde på Grönsö tidigare. Han kom från Hartsö egentligen. Jo han Ragnes far, vi fiskade väl ihop mycket, ja, en vinter bodde vi vid Askö, vi vart ... Vi var där, mer med strömming därute, så vi var därute på hösten. Sen la det is häroppe, så vi kom inte hem förrän i mitten på april. Det vart inget - det var en dålig vinter, det var en liten knäpp då så isen la häroppåt. Och den låg kvar, men sen var det öppet. Och det var ingen snö den där vintern heller. Därute vart det aldrig nån is heller. Så vi höll på där den vintern.

Agneta: Hur mycket fick ni betalt för strömmingen då?

Sven-Erik: 80 öre kilot. Men ... han Erik, han hade en syster och svåger som hade en liten stuga därute. Och så hade han en bror nere på Hartsö, han var yngre, han övertog föräldrahemmet när dom gamla slutade. Och sen hade han en syster och svåger på Sävö.

Agneta: Jaha, dom var samlade i omgivningarna.

Sven-Erik: Dom var samlade. Och så hade han en bror på Bokö som hette John, han lever än idag, han är väl bortåt nittio, men ändå. Ja han är den enda i livet av dom, dom andra var ju äldre allihop. Dom var väl tre bröder och två systrar, var det. Ja dom var tre från början men en dog som hon var tolv år, i lunginflammation.

Bo: Men hur var fisket organiserat?

Sven-Erik: Ja, det ...

Bo: Agneta nämnde att ni hade rättigheter, några gårdar här.

Sven-Erik: När vi fick börja fiska och alla dom här ställena var kvar här ute, då åkte dom ut med lastbil till Getberget, gamla bryggan därnere, och hämtade sen på eftermiddagen nån gång. Det var bara att åka dit.

Agneta: Var det runt hela här upp till Bobacken, eller vilka var det som hade rätt att fiska?

Sven-Erik: Ja, alla som hade mark som gick till sjön.

Agneta: Ja, men det tog väl slut sen, norr om ... Tuna hade väl ingen rätt?

Sven-Erik: Nej ... ja, mark till sjön hade dom, men storställena, dom fiskade ju inte. Dom hade göra ändå.

Agneta: Jaha, så det var så att det var dom som hade mark som gick ner ... runt hela ön då?

Sven-Erik: Ja, fast på andra sidan dom fiskade inte strömming, från Pålsundet och oppåt.

Agneta: Vid Tormesta var det väl en fiskare?

Sven-Erik: Ja, jo, på Tormsta fanns det, och på Ledarön, där var ju flera ställen, fyra, tror jag.

Agneta: Men Axvik och så där, dom hade också fiske då?

Sven-Erik: Ja, det hade dom, men dom fiskade aldrig strömming vad jag vet.

Agneta: Men sen hjälptes ni åt på vintrarna då, vi har ju sett den där filmen.

Sven-Erik: Med not? Ja, vi var fyra stycken¹⁰ som höll på med den. Började ute vid rännen därute och drog mot land mot holmarna¹¹.

Agneta: Sonja¹² berättade att hon körde hästen från Bobacken och hämtade strömming.

Sven-Erik: Ja, jo det ... åkte ut till holmen när det var is och det låg för hästen. Kunde inte hästen, då fick en dra för hand iland. Det gick väl det med. Men det var ju mera vintrar på den tiden än det är nu. Men sen började det bli dåligt med ... ja, det vart för få som höll på, sen fick vi åka till Stensund och lämna där vid Stensunds brygga, då åkte dom dit med bil, dit ner. Ja, det gjorde dom ända in på sextioalet, så länge jag höll på att fiska strömming. Men sen slutade dom med det också, sen ... så Olle Öman, han fick åka till Trosa och lämna där.

Bo: Det är väl inte långt därifrån om man har båt.

Sven-Erik: Nej ... det är en bra bit, det är ju längre än till Stensund, en bra bit i alla fall. Och du vet, när en skulle, hade plockat färdigt strömming och lådor och allting, då skulle en ju ut och sätta skötar också, till nästa dag. Men sen, sen la dom ner det där i Trosa, filialen, helt och hållet. Och sen fick han åka till ... antingen till Ankarudden på Torön eller också till Utervik i Hällsviken. Och det var ju långt det. Han åkte väl några år till Ankarudden, men sen, ja, jag vet inte, det vart väl slut med det med, men sen fick dom åka till Stockholm, men det gick ju inte, för en måste ju leverera varje dag. Han fiskade ju mycket gös och gädda och annan fisk, gös var ju gott om där bortåt Långö. Han arrenderade det vattnet också. Men gäddan och gösen, den gick att sumpas, det kunde han åka en gång i veckan, då gick det bra, åka till Stockholm med den fisken. Strömming, det var ju omöjligt. Skulle han opp dit med den varje dag, då hade han inte hunnit att få i några skötar heller den dagen. Men nu finns det ingen strömming heller.

Agneta: Nej, det är dåligt med det.

Sven-Erik: Ja, det är dåligt.

Bo: Det verkar att vara dåligt med det mesta, tycker jag.

¹⁰ Sven-Erik, hans far Sven, Roland i Ängsstugan och Bondesson i Alkärret.

¹¹ Vargholmen och Käringholmen, innanför Köpneholmen, Tvigrensholmen. Kallasvik och Nytorp drog mot Björnö, Rosholmen och Baggtorp mot Granholmarna.

¹² Sonja Hellstrand, född Larsson, från Bobacken.

Sven-Erik: Ja, det är dåligt.

Bo: ... satt och pimplade här uppe i vintras ...

Sven-Erik: Nej, det är dåligt med fisk.

Agneta: Sen pratade vi om hur den gamla vägen gick, här när vi åkte hit nu. Och ... gick den emellan dina stugor här eller ...

Sven-Erik: Ja, den gick mellan lagårn och logen och sen ner här opp mellan den där bon och gamla stugan. Och sen ett par hundra meter ner, då gick han där, där bommen är, den där sommarstugan, rakt ner och sen gick han opp där den andra bon är i backen.

Agneta: Jaha, ja ja, där var väl ganska blött.

Sven-Erik: Nej, det var inte så farligt ändå för den delen. Men sen gick han ... nu går han rakt opp, men nu om du tittar när du åker opp, där telefonstolparna står, bredvid vägen där till höger. Bredvid dom gick han. Och sen svängde han opp, tvärkulle opp, på den där högsta backen, kullen där. Och den var ju högre, för den är nersprängd.

Agneta: Jaha, fast den är så hög.

Sven-Erik: Ja, det gjordes ... ja, den var högre ändå ser du. Skulle man cykla oppför hela den backen så fick en ta i riktigt. Och sen gick han ner bredvid ... gick en bit ner, och sen gick han ner bredvid den där Helgstrandsstugan, ja dom har en bod där, bredvid den gick han. Och så ner till höger ner där.

Agneta: Mellan husen där.

Sven-Erik: Ja ...

/Sidan 2/

Agneta: Där ser man ju när den kommer fram där.

Sven-Erik: Ja. Och sen gick han mellan husen, dom där två timmerhusen, långt tillbaks, mellan dom. Och sen gick han oppför backen där du kommer ut på den här ... där dom åker in. Och sen gick han ovanför Nytorps lagård, efter -32 nedanför.

Agneta: Precis, vid deras pump där.

Sven-Erik: Ja, bredvid pumpen där. Och sen, när du kommer fram till det där krönet där, det är en mötesplats där, där gick han in till vänster.

Agneta: Där det är skog nu, ja.

Sven-Erik: Det är skog nu, det var åker förr. Och på den tiden drog dom ju inte en väg över åkern, inte.

Agneta: Det kunde man ju inte göra.

Sven-Erik: Där gick han runt, och sen kom han ner, du vet Rosholmsvägen går ner, den gick lite längre opp då, och där kom den där vägen som gick runt åkern fram. Och sen ner där i hörnet därefter, längst ner där i kanten där, ja.

Agneta: Vilket år gjordes den här vägen? Nya ...

Sven-Erik: Den här nya rakan, den gjordes -49. Då började mjölkbilarna på att gå här och posten började åka bil.

Agneta: Förut fick ni åka till Bobacken, köra mjölken till ...

Sven-Erik: Ja, du vet, mellan Kallasvik och här, det var bara som en liten åkerväg nästan. Ja, på sommarn gick det ju att åka bil och på vintern om det var fruset.

Agneta: Mmm, dom längre upp, dom åkte till Uggetorp med sin mjölk, eller ...

Sven-Erik: Ja, från Nytorp, men, ja, dom lämna ju en del år, men det var längre tillbaks hade dom gödkalvar. Och det hade min morfar också. så han åkte aldrig med nån mjölk.

Agneta: Nej, nej, det gick åt hemmavid.

Sven-Erik: Men på tjugotalet, då hade dom mejeri vid Idala, då fick dom åka dit opp.

Agneta: Jaha. Hur länge var det igång då, mejeriet?

Sven-Erik: Idala? Ja, det slutade väl i början på tjugotalet nån gång. Så sen vart det i Hölö, mejeri där. Sen slopades det, sen vart det i Södertälje, det är borta det med nu, det står ...

Agneta: Nu är det Tyskland höll jag på att säga ... så kan det gå!

Sven-Erik: Ja, sen gick ju vägen där han går nu, likadant där borta. Men han ändrade sig lite -32, då togs han bort här, då gick han rakt fram där vid postlådorna. Och sen från Nytorp mot Rosholmen, där gjorde dom väl också ett urtag, det var något senare, -34. Men -32, då gick han, då tog dom så han gick nedanför Nytorplagårn också. ... Sen -34 vart det ner mot Rosholmen där, dom åkte inte upp där längre.

Agneta: Men den här biten, från här till Bobacken, det gick att köra då, med häst och så?

Sven-Erik: Ja, med häst gick ju att köra.

Agneta: Men den är som den har varit?

Sven-Erik: Ja, den har ändrats lite.

Agneta: Ja, det här senaste nu, vid Tokviksvägen ...

Sven-Erik: Ja, där gick han i en kurva.

Agneta: Det var ju väldigt nyligen det gjordes.

Sven-Erik: Jo, det är några år sen, kan det vara tio år, nånting, det är inte så längesen. Sen, Ängsstugan, där gick han förbi stugknuten, precis.

Agneta: Ojdå, jag tycker den går nära nu!

Sven-Erik: Ja, men nu går han rakt opp, rak väg bara.

Agneta: Jaha, den gick så då ...

Sven-Erik: Ja, för du vet, gamla Ängsstugan, stugan, den låg längre in. När dom byggde det där, vet du, då kom knuten ända ut till väggkanten. Så var det för dom inte skulle köra i knuten så fick dom lov att ändra på vägen också.

Agneta: När är dina hus byggda här då?

Sven-Erik: Den här är byggd 1939. Och logen är byggd 1938, och lagårn 1910.

Agneta: Och gamla stugan?

Sven-Erik: Ja ... 1776.

Agneta: Sjuttonhundra ... Är den tillbyggd, påbyggd, eller?

Sven-Erik: Nej, nej, den var så där från början. Och bon här, den är byggd 1900, och den där lilla bon däroppe, den ... 1941, nej vänta, -42. Och garaget 1950.

Bo: 1776, det var när din släkt kom hit, nånstans?

Sven-Erik: Ja ...

Bo: Lite före kanske?

Sven-Erik: Jag vet inte riktigt hur dom var släkt dom där som var först, men i rakt nedstigande led, det var morfars farfar¹³ som var släkt tidigare, men jag vet inte riktigt hur. Och gamla lagårn, den låg mellan den där bon och garaget, där låg den. Och så där, där dom där rabatterna är, där låg ett stall, och så där låg gamla logen också, den låg där den där bon är nu, den här är byggd så, men den låg tvärsöver. Den revs väl -39. Och sen här, där lekstugan står, där var det vagnslider, svinhus och vedbod med skulle oppepå.

Agneta: Mycket hus.

Sven-Erik: Ja, det var mycket hus.

Agneta: Hur mycket mark var det egentligen då?

Sven-Erik: Ja, det var nitton tunnland. Men sen när Tokviks la ner, det var lika stort. Då fick vi den marken med, men då togs en del till hagmark, så det vart inte mer än trettio tunnland kvar i alla fall.

Bo: Har det bott flera familjer här, eller?

Sven-Erik: Nej, det är bara vi som har bott här. Den där vart bara sommarstuga. Första åren var det väl skogshuggare bodde där ibland. Ett år bodde det en prästson från Brännkyrka där som gick och högg i skogen, ja, han hette Svante Svensson. Nej, hans far var präst i Brännkyrka. Ja, men han som gick och högg här, han råkade ut för en olycka, han kolliderade med cykeln med en motorcykel och fick hjärnskakning. Och han låg på sjukhus, men dom släppte hem honom tidigt, för tidigt kanske. Och han kände sig väl pigg så han gick, han åkte ut och cyklade, opp till Dalarna, semestertur. Men efter det så vart han konstig i huvudet. Ja, han hade perioder, sen, tre veckor då var han som vanligt, inget märkvärdigt med alls, men så hade han en fjortondarsperiod emellanåt, vet du, då talade han inte med folk, då gick han, satt han nere i stugan, vet du. Och gick han ut gick han aldrig så han träffade folk. Sen fick det gå ett par veckor, då gick det där över, så vart han som vanligt. Jo, fadern var ut och hälsade på honom. Han hade en bror som var ute och hälsade på honom, han var här något tag, en vår, Men han vart läkare han. Han var docent på Karolinska i många år. Ja, den här skulle ha kunnat komma lika långt om inte det där hade hänt.

Agneta: Är det nåt mer vi ska fråga eller ska du visa något kort¹⁴?

Bo: Jag tänkte be dig om hjälp med ... Jag har en lista, men den är ... har jag tappat bort ... det som Thore och Karl-Emil¹⁵ satt och klurade ihop. Och några vet du, tian där är ju Ingrid Pettersson, va. Ifrån Hornö. Sen har du väl fyrtiosexan är väl Karin i Kvarn. Och sen kommer jag inte ihåg mer. Ulla i Sjödalen har jag för mig var med, nånstans.

Sven-Erik: Ja, det kanske hon var. Ja, jag känner nog inte igen alla heller direkt. Du vet, det var söndagsskola vid Bobacken och så var det i Tabor, så de flesta var ju däreppifrån.

Agneta: Ja, men du är ju med själv.

Sven-Erik: Jo, jag är med själv, ja. Vad är jag för en gubbe då?

Agneta: Du känner inte igen dig ... han ser ju ut som James Bond ungefär.

¹³ Började 1817-18.

¹⁴ Foto från söndagsskolan.

¹⁵ Thore Ericsson och Karl-Emil Davidsson.

Sven-Erik: Ja, du har ju oppskrivet här, allihop, som är med. Ja, Edvard Andersson och pastor Danielsson, javisst. Det var pastorn på den tiden, det. Jaa, har du namn på allihop? Vet du vilka det är?

Bo: Nej, det är det jag inte vet. Men jag hade en längre lista än den här förut, men jag har tappat bort den, ser du. Så jag tänkte höra om du kände igen några fler.

/Sivar kommer ... och går .../

Sven-Erik: Och 17, det är Ulla Karlsson från Klubben.

Agneta: Ja, det står det ju där.

Sven-Erik: Ja, det står 18, det är Pihlblad ...

Bo: Rut känner du väl igen?

Sven-Erik: 18 och 20, det ... Karin Andersson, Dalbrink, står det, ja, det stämmer nog. 20 och 22, det står inte. Rut Pihlblad. Men sen 19, det skulle vara den då ...

Bo: Där är 19.

Sven-Erik: Där är 19, det är ... är nog Olle (Olov) Scherp, skulle väl det vara. Och 20, vad är det för nånting ... det är nog ... nån oppsockenbo.

Bo: Viola Melin ska ju vara med också.

Sven-Erik: Jaha, vad har hon för nummer då?

Bo: Ja, det vet jag inte.

Agneta: En del står ju väldigt bakom.

Sven-Erik: Den där hette Forsberg ... vad har han för nummer då ... 48. Forsberg hette han. Sen är det Karl-Emil, han är där han. Och där är Måns, eller Rune, i Slaktars.

Agneta: Det sitter ju en liten filur där bakom.

Sven-Erik: Karl-Emil, ja, och sen den där emellan, den vet jag inte vem det är, och så är det Rune Nilsson. Det där är Karin i Kvarn. Och Ingvar Nilsson från Löten. Det där är väl Gun Åström från Eneboda.

Bo: Så det är hon, ja.

Sven-Erik: Ja, jag tror det.

Bo: Gun Åström?

Sven-Erik: Vad har hon för nummer?

Bo: 44.

Sven-Erik: 44, jaha ja, och 43 det är Sigurd Andersson, han står bredvid där. Och så är det Sture Nilsson från Löten, och sen är det jag. Sen är det Erik Fornstedt från Egelsvik.

Agneta: I sjömanskostym eller?

Sven-Erik: Ja, just, just. Ja, Erik Fornstedt. Ja, vänta, vad har han för nummer nu då. Där ... Alrik Nilsson från Löten, han sitter bredvid mig. Och den där, det är Lars Andersson från Dalbrink, som står där.

Bo: Det är 36:an det, Lars Andersson?

Sven-Erik: Mmm. Och där är Anders i Bergdala, bredvid Fornstedt.

Bo: 35.

Agneta: Han tittar fram där bakom hennes mössa.

Sven-Erik: Just precis. Vad har hon för nummer då, hon med mössan?

Agneta: Hon har väl nummer ... 34.

Sven-Erik: 34, Gun-Britt Eriksson, Gullberga, ja, det stämmer. Och det här 3, det är Håkan i Uggeltorp.

Agneta: Karlsson, eller?

Sven-Erik: Ja, just det, Håkan Karlsson, son till Hugo Karlsson, som var bonde där. Och vem kommer som 4 då, det står inte. Sen är det Karin Andersson från Dalbrink och Gunhild Söderberg från Harbur, ja. Ja, vem är det, ja som sagt var, det är nån oppifrån socken ... Och här har vi ... är det nummer 15?

Bo: Det där är ju ...

Sven-Erik: 15, det är Margit Andersson från Bobacken. Hon ledde söndagsskolan ibland, och ibland fadern, Edvard. Och så var det skomakarn, Gustavsson från Lustigtorp, före detta fjärsman.

Bo: Ja, han ser myndig ut.

Sven-Erik: Ja, det var en hygglig själ, väldigt snäll gubbe, det. Jo du vet, han skulle hämta nån som skulle sitta inne, hade fått nåt på Långholmen, nåt straff, ja, det var väl inget längre, men i alla fall. Han skulle hämta honom några dar före jul nåt datum att han skulle hämta dit en. Men han, han tyckte han gärna kunde få vara hemma över jul, så han åkte inte dit me'n förrän efter jul.

Agneta: Ja, det var ju hyggligt.

Sven-Erik: Ja, det var hyggligt det ... Ja, sen kommer Lars Karlsson, Klubben. Och Pihlblad, och där är Olle Lundgren och Anders Lundgren och där är Göte Pihlblad. Och där är Sven-Erik i Klubben, Sven-Erik Karlsson, Klubben, Klintåker vart det sen. Han tog sig namnet Klintåker, han hade droskrörelse. Ja, du, och där är Anders Åström, bredvid Lundgren.

Bo: 12.

Sven-Erik: Och han Anders, han ...

/Slut på bandet./